

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 12270333
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Nisan 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste ve Ekleri (1 Takım)

MANİSA MİLLETVEKİLİ
SAYIN SELMA ALİYE KAVAF'IN
TBMM 7/21184 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

7/21184
GK 78

SORULAR

Yerel yönetimlerin mali yapısına ilişkin göstergeler, belediyelerdeki kaynak kullanımının ciddi sorunlar içerdiğini ortaya koymaktadır. Bakanlığınız koordinasyonunda yürütülen Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi Programı verilerine göre, belediyelerin öz gelirlerinin giderlerini karşılama oranı 2024 yılında %44 gibi düşük bir seviyede seyretmektedir.

Bu düşük oran, birçok, belediyede görülen israf, usulsüz harcamalar ve verimsiz kaynak kullanımı gibi sorunların bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle belediye şirketlerinin kontrolsüz artışı, ihale süreçlerindeki şeffaflık eksikliği, sosyal yardımların partizanca kullanımı ve personel alımlarındaki liyakatsizlik iddiaları, yerel yönetimlerde ciddi bir denetim zafiyetinin göstergesidir.

Sayıştay raporlarında da sıkça vurgulanan bu sorunlar, belediye kaynaklarının etkin kullanılmadığını göstermektedir. Festival ve şenlik gibi etkinliklere yapılan aşırı harcamalar, lüks makam araçları, gereksiz personel istihdamı ve mükerrer sosyal yardımlar, belediyelerin mali yapısını daha da zayıflatmaktadır.

Belediye gayrimenkullerinin rayiç bedelin altında kiralanması veya satılması, ihale süreçlerinde rekabeti engelleyici uygulamalar ve adam kayırma iddiaları, kamu kaynaklarının nasıl heba edildiğinin açık örnekleridir. Bu durumun sürdürülebilir olmadığı açıktır.

Bu çerçevede;

- 1- Belediyelerin öz gelirlerinin giderlerini karşılama oranının %44'te kalmasının temel sebeplerinden biri olarak gösterilen "verimsiz harcamalar" ve "gereksiz personel istihdamı" konusunda Bakanlığınızın tespitleri nelerdir? Son beş yılda kaç belediyede bu tür usulsüz harcamalar tespit edilmiştir?
- 2- Belediye şirketlerinin sayısı son beş yılda nasıl bir artış göstermiştir? Bu şirketlerin mali denetimleri nasıl yapılmaktadır? Kaç belediye şirketinin zarar ettiği tespit edilmiştir?-
- 3- Büyükşehir belediyelerinde son iki yılda yapılan sosyal yardımlardan usulsüz dağıtıldığı, partizanca kullanıldığı ve mükerrer ödemelerin yapıldığı yönündeki iddiaların araştırılması için ne gibi çalışmalar yapılmıştır?
- 4- Belediyelerin düzenlediği festival, şenlik ve benzeri etkinliklere yapılan harcamaların toplam bütçe içindeki payı nedir? Bu harcamaların denetimi nasıl yapılmaktadır?
- 5- Belediye gayrimenkullerinin kiraya verilmesi ve satışında tespit edilen usulsüzlükler nelerdir? Son iki yılda kaç dosya hakkında soruşturma başlatılmıştır?

- 6- İhale süreçlerinde rekabeti engelleyici uygulamalar, adam kayırma ve fesat karıştırma iddiaları hakkında yapılan denetim sayısı nedir? Bu denetimlerde tespit edilen usulsüzlüklerin mali boyutu nedir?
- 7- Belediyelerin araç kiralama ve akaryakıt alımlarında tespit edilen savurganlık ve usulsüzlükler nelerdir? Bu konuda kaç belediye hakkında inceleme başlatılmıştır?
- 8- Belediye personel alımlarında liyakat ilkesinin ihlal edildiği, partizanca istihdamın yapıldığı ve norm kadro standartlarının aşıldığı yönündeki tespitler için ne gibi yaptırımlar uygulanmaktadır?

CEVAPLAR

Bilindiği üzere belediye; belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olup, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla yetki alanı içerisinde görev ve sorumluluklarını yerine getirmektedir. Hizmetlerin yerine getirilmesinde ise öncelik sırası belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenmektedir.

Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin ise Belediye İdaresi'nin yardımlarından yararlanma hakları bulunmaktadır. Dar gelirli, yoksul, muhtaç kimselere yapılacak olan hizmet ve yardımların belediyenin giderleri arasında yer almakta olup Belediye Başkanı'nın bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanma görev ve yetkisi bulunmaktadır.

Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri belediye giderleri arasında sayılmıştır. Festival, Belediye Bütçesi'nden Yapılacak Temsil, Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesi'nde giderlerin tümü veya bir kısmının tören komitesi kararıyla ödenebilecek törenler arasında sayılmıştır. Temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak görev ve yetkisi ise Belediye İdaresi'nin başı ve Belediye Tüzel Kişiliği'nin temsilcisi Belediye Başkanı'na verilmiştir.

Belediye ve Büyükşehir Belediyeleri'nin kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında Cumhurbaşkanı izni ile sermaye şirketleri kurabilmektedir. Bu kapsamda kurulan Belediye Şirketleri, 6102 sayılı Kanun hükümlerine göre özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere kurulmuş özel hukuk tüzel kişisidir.

Mahalli İdareler'de yapılacak denetimin genel çerçevesi Anayasa, 5393 sayılı Kanun ve 5018 sayılı Kanun ile çizilmiştir. Buna göre iç denetim, dış denetim ve İçişleri Bakanlığı denetimi yapılmaktadır.

İç denetim, 5018 sayılı Kanun'un 63'üncü maddesi kapsamında iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, mali denetim ve performans denetimi biçiminde iç denetçiler marifetiyle yürütülmektedir.

5393 sayılı Kanun'un 25'inci maddesine istinaden Büyükşehir Belediyesi, İl Belediyesi, İlçe Belediyesi ve nüfusu 10.000' in üzerindeki Belediyelerde, Meclis, her yıl Ocak ayı toplantısında idarenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye sayısı üçten az beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur.

Nüfusu 10.000' den aşağı olan Belde Belediyeleri ile birliklerde Denetim Komisyonu isteğe bağlı olarak oluşturulabilmektedir.

Dış denetim, 5018 sayılı Kanun'un 68'inci maddesine göre Sayıştay tarafından harcama sonrası yapılan denetimdir. Sayıştay, Mahalli İdareler ile bunların bağlı kuruluş ve işletmelerinin mali iş ve işlemlerini harcama sonrası dış denetim kapsamında denetlemektedir.

İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler ile bunların bağlı kuruluş ve işletmelerinin idari işlemlerini hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından denetleme yetkisine sahiptir.

Ayrıca İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Yönetmeliği ile İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Yönetmeliği kapsamında da denetimler yapılmaktadır.

Kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usuller 4734 sayılı Kanun ile belirlenmiş olup hile, vaat, tehdit, nüfuz kullanma, çıkar sağlama, anlaşma, irtikap, rüşvet suretiyle veya başka yollarla ihaleye ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek yasak fiil veya davranışlardan sayılmıştır. İhaleye fesat karıştıranlara verilecek cezalara ise 5237 sayılı Kanun'un 235'inci maddesinde yer verilmiştir.

3194 sayılı Kanun'un Ek- 11'inci maddesiyle "Mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek; Mahalli İdareleri düzenleyen Kanunlar'ın uygulanması ile ilgili tereddütleri gidermek, düzenleyici ve yönlendirici işlemler yapmak" görev ve yetkisi Bakanlığımıza verilmiş olup Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğümüzce yürütülmektedir.

Ayrıca, Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğümüzce toplanan şirketlere ait verilere göre Belediyeler, bağlı İdareler ve Mahalli İdare Birlikleri'nin doğrudan doğruya veya dolaylı olarak sermayesinin %50'sinden fazlasına sahip olduğu şirketlerin sayısı 2021 yılında 1.773 olup, 2024 yılı itibarıyla 2.155'tir. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda belirtilen yasak fiilleri işleyen istekli ve yükleniciler hakkında ilgili Belediye'nin talebi üzerine Bakanlığımızca ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilmektedir.

Personel istihdamı hususlarına ilişkin yerel yönetimlerde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4/A maddesine göre memur statüsünde muhtelif unvanlarda memur, bilgisayar işletmeni, mühendis, tekniker, teknisyen, zabıta memuru, itfaiye eri vb.; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesine göre sözleşmeli personel pozisyonunda mühendis, avukat, programcı vb.; 657 sayılı Kanun'un 4/D maddesine göre ise işçi (belediye bünyesinde sürekli işçi ve geçici işçi) alımları yapılmaktadır. Söz konusu alımlarda "Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik" eki cetvellerdeki unvan ve sayı itibarıyla tespit edilenler dışında kadro kullanılamamakta ve belirlenen memur ve sürekli işçi kadro toplamı aşılamamaktadır.

Ayrıca belediyelerdeki boş memur kadrolarına ilk defa yapılacak atama işlemleri Mahalli İdarelere İlk Defa Atanacaklara Dair Sınav ve Atama Yönetmeliği, Belediye Zabıta Yönetmeliği ve Belediye İtfaiye Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir. Bu kapsamda yer alan boş memur kadrolarına ilk defa yapılacak atamalar, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) puanına göre yerel idare tarafından yapılacak sınav yoluyla atama veya merkezi yerleştirme yoluyla atama olmak üzere iki yöntemle yapılmaktadır.